

ВАК УКРАЇНИ РОЗ'ЯСНЮЄ...

1. Як виконати вимогу щодо терміну відправлення атестаційної справи до ВАК, якщо до неї треба вкласти облікову картку дисертації (ОКД) з реєстраційною відміткою УкрНТЕІ ?

- Один примірник дисертації (в незброшурованому вигляді) та один примірник автореферату разом з двома примірниками ОКД необхідно надіслати до УкрНТЕІ відразу після захисту дисертації.

За той час, який буде потрібно для розшифрування фонограми засідання спецради та підготовки інших документів атестаційної справи, ОКД з відміткою УкрНТЕІ повернеться до спецради. Для прискорення процесу відправлення ОКД рекомендуємо додати до неї конверт з вашою адресою і необхідними марками.

2. Чи потрібно здавати до спецради три примірники всіх монографій, відбитків статей тощо? Скільки примірників відправляти до ВАК?

- Президія ВАК внесла певні корективи до відповідних переліків документів, а саме: спеціалізована вчена рада самостійно вирішує питання щодо необхідної кількості примірників друкованих праць здобувачів з таким розрахунком, щоб члени спецради - фахівці із спеціальності, за якою подано дисертацію, та офіційні опоненти мали змогу ознайомитися з цими працями; друковані праці здобувачів до ВАК разом з атестаційною справою не надсилаються, але зберігаються у спецраді і надсилаються до ВАК у разі необхідності.

3. Чи вважається автореферат дисертації друкованою працею?

- Автореферат дисертації вважається рукописом, тобто він не є друкованою працею.

4. Якою повинна бути кількість знаків у рядку тексту дисертації?

- В "Основних вимогах" регламентовано формат паперу та розміри берегів надрукованого тексту, а також мінімальну висоту шрифту. Сучасні комп'ютерні текстові редактори самостійно регулюють кількість знаків у рядку.

5. Як подавати виконані вручну рисунки та фотографії у електронному варіанті автореферату?

- Взагалі, це можна здійснити за допомогою сканера, але на даний момент, враховуючи обсяги необхідної пам'яті, дозволяється не наводити такі рисунки в електронному варіанті автореферату.

6. Які аспекти характеристики дисертації та особистості здобувача мають на увазі в п.6 Переліку документів, які подаються до спеціалізованої вченої ради здобувачем наукового ступеня?

- Висновок установи, в якій виконувалась дисертація, є практично єдиним документом, в якому відзначаються такі аспекти, як творчий шлях здобувача в науці, його участь у вирішенні поставлених перед колективом наукових і практичних завдань, ступінь його наукової зрілості, результати впровадження наукових досягнень у практику та їх значущість для народного господарства і т.ін. Крім того, цей висновок повинен дати

відповідь з точки зору колективу, де виконувались дисертаційні дослідження, на питання щодо дисертації, порушені у відзивах опонентів та провідної установи.

7. Чи входить список використаних джерел до загального обсягу дисертації?

- До загального обсягу дисертації, який визначено "Порядком", не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають всю площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів дисертації підлягають нумерації на загальних засадах.

8. У пунктах 3.7 та 4.7 "Основних вимог до дисертацій та авторефератів дисертацій" по-різному визначається порядок подання посилань. Який саме порядок потрібно використовувати?

- У пункті 4.7 наведені способи розміщення джерел у списку, що дозволені діючими державними стандартами. У пункті ж 3.7 один з таких способів, а саме в порядку появи посилань в тексті (як найбільш зручний для користування), рекомендовано для використання. Форма 23 в жодній мірі не визначає порядок розміщення джерел у списку, в ній наведено лише приклади оформлення бібліографічного опису використаних джерел, якого необхідно дотримуватися.

9. За допомогою якого текстового редактора необхідно готувати електронний варіант автореферату?

- Електронний варіант автореферату має бути виконаний за допомогою редактора Word версій 6.0 або 7.0.

10. Чи треба в авторефераті наводити положення, які виносяться на захист?

- Ні, не треба. Здобувач захищає всі положення автореферату, зокрема висновки.

11. Як визначається особистий внесок здобувача до праць, які надруковано у співавторстві?

- Необхідно вказати, які саме конкретні результати, наведені в кожній публікації, виконаній у співавторстві, належать здобувачеві (теорема, висновок, результат дослідження чи експерименту, математична модель, методика і т.ін.). Не дозволяється вказувати тільки процентне співвідношення участі співавторів у написанні певної праці.

12. Чи будуть зараховуватись як публікації у фахових наукових виданнях статті, надруковані у журналах, що входили до відповідних переліків ВАК СРСР та ВАК Російської Федерації?

- Так, статті в таких виданнях будуть належним чином зараховуватись.

13. Чи можуть бути по одній кандидатській дисертації два наукових керівники або керівник та консультант?

- Ні, Порядком передбачено, що кандидатська дисертація може бути виконана тільки за одною спеціальністю і по ній може бути призначений тільки один науковий керівник.

14. Чи кожен здобувач наукового ступеня доктора наук повинен мати наукового консультанта?

- Ні, призначення наукового консультанта не завжди є обов'язковим. Як правило, науковий консультант призначається по тих дисертаціях, які виконані під час перебування здобувача в докторантурі.

15. Чи можуть вимоги "Порядку" про необхідність розв'язання значної прикладної проблеми в окремих випадках суперечити економічним інтересам України внаслідок відкритого публікування відповідних наукових результатів?

- Питання щодо публікації результатів дисертації, яка може завдати шкоди економічним та іншим життєвим інтересам України, регулюється Законом України "Про державну таємницю". Якщо в дисертації використано матеріали та відомості, що становлять державну таємницю або не підлягають широкому розповсюдженню, то така дисертація повинна захищатись з відповідним грифом за встановленими правилами.

16. Чи можна обмежитись однією монографією, якщо дисертація з суспільних наук виконана за двома спеціальностями?

- Так, можна.

17. В переліках наукових фахових видань, які публікуються в "Бюлетені ВАК", немає жодної згадки про закордонні видання. Чи будуть вони враховуватись при поданні дисертації до захисту?

- Так, ці видання будуть обов'язково враховуватися. Експертні ради ВАК вже підготували переліки таких видань, і вони через деякий час будуть опубліковані.

18. Коли може відбутися захист дисертації після її прийняття спеціалізованою вченою радою у зв'язку з необхідністю публікації повідомлення про захист?

- Захист дисертації може відбутися не раніше ніж через один місяць після публікації повідомлення, тобто автореферат дисертації треба розсилати відразу після виходу в світ "Бюлетня ВАК України" чи журналу "Науковий світ" з відповідним повідомленням.

19. Як у списку використаних джерел вказувати архівні матеріали?

- У бібліографічному описі архівних джерел необхідно послідовно вказувати назву матеріалу, назву архіву, номер фонду, номер опису, номер справи та номер аркуша. При повторному згадуванні архіву можна наводити його скорочену назву, наприклад: Центральний Державний архів вищих органів влади і управління України - ЦДАВО України, Центральний Державний архів громадських організацій України - ЦДАГО України. Таким чином, бібліографічний опис архівного джерела має таку структуру:

Звіт педтехнікумів України про стан учбової роботи за 1927/28 р.р. - ЦДАВО України, ф.166, оп.7, спр.304, арк.1-47.

20. Чи прирівнюються до статей у наукових фахових виданнях України або інших країн авторські свідоцтва та патенти?

- У галузі природничих і технічних наук за висновком спеціалізованої вченої ради при прийнятті дисертації до захисту до визначеної ВАК мінімальної кількості статей можуть долучатися авторські свідоцтва або патенти.

21. Чи можна залучати до складу спеціалізованої вченої ради фахівців з-за кордону у зв'язку з їх відсутністю в достатній кількості в Україні?

- Так, можна. Така можливість передбачена угодами між країнами - членами МАДАТ.

22. Чи враховуються при визначенні числа друкованих праць, необхідних при захисті докторської дисертації, праці, за якими захищалась кандидатська дисертація?

- Якщо результати, що були висвітлені в друкованих працях, повністю увійшли до кандидатської дисертації, то такі праці не враховуються при захисті докторської дисертації.

23. Чи потрібно нумерувати сторінки атестаційної справи?

- Так, обов'язково потрібно нумерувати наскрізь всі аркуші атестаційної справи. Послідовність розміщення документів в атестаційній справі повинна відповідати послідовності згадування про них у відповідних переліках. Порядкові номери аркушів документів треба вказати в графі 4 опису документів (форма 19).

24. В першому рядку облікової картки здобувача (форма 13) йдеться про клопотання про присудження наукового ступеня доктора наук. Чи не суперечить таке формулювання пункту 7 "Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вчених звань"?

- У зв'язку з тим, що зміст форми 13 та інших форм і переліків був надрукований раніше, ніж була затверджена остаточна редакція "Порядку", в деяких документах зустрічаються не узгоджені з цим "Порядком" формулювання. В таких ситуаціях пріоритет завжди повинен бути за положеннями та формулюваннями "Порядку". Так, в обліковій картці здобувача йдеться, без сумніву, про рішення щодо присудження наукового ступеня.

Те ж саме стосується запису щодо результатів голосування в протоколі засідання лічильної комісії (форма 12).

25. Чи може додатковий опонент бути членом спецради, якщо один з трьох (двох) раніше призначених опонентів також є членом спецради?

- Враховуючи необхідність забезпечення незалежності експертизи, додатковий опонент не може працювати в установі, де виконувалась дисертація. Інших обмежень при призначенні додаткового опонента немає.

26. Чи не є занадто складною процедура надання вченим радам права присвоювати вчене звання старшого наукового співробітника?

- З урахуванням побажань багатьох наукових установ, президія ВАК скасувала Порядок надання вченим радам права присвоювати вчене звання старшого наукового співробітника та відповідну форму 25. Натомість у формі 20 після результатів голосування необхідно вказати, що рішення про присвоєння вченого звання підтримали не менше шести штатних працівників даної установи - фахівців (докторів або кандидатів наук, що мають вчене

звання професора, доцента чи старшого наукового співробітника) з відповідної галузі наук, подавши їхні прізвища, ініціали, посади, наукові ступені та вчені звання. Причому ці фахівці можуть і не бути членами даної вченої ради.

27. Чи можна в додатки до дисертації вносити ксерокопії протоколів і актів впровадження результатів дисертаційних досліджень?

- Можна, але кожний примірник такої копії повинен бути засвідчений підписом вченого секретаря спеціалізованої вченої ради і печаткою установи, де функціонує рада. До актів про впровадження комплексних робіт з багатьма співвиконавцями обов'язково слід додати підписану керівництвом установи, де виконувалась дисертація, та засвідчену печаткою довідку про особистий внесок автора у ці роботи.

28. Як потрібно розуміти фразу з підрозділу 4.2 "Основних вимог до дисертацій та авторефератів дисертацій", в якій стверджується, що зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не нумерують?

- Всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини дисертації, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати : “ 1. ВСТУП” або “РОЗДІЛ 6. ВИСНОВКИ”.

29. Коли слід розсилати автореферат?

- Автореферат дисертації розсилається після подання здобувачем наукового ступеня вченому секретареві спеціалізованої ради примірника публікації повідомлення про захист.